

بررسی رابطه ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان در دوره کرونا

فاطمه اسماعیلی^۱، ایوب صباح^۲، حامد حاجی فرد^۳

^۱ کارشناسی روانشناسی عمومی، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران.

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران.

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره توانبخشی، دانشگاه اردکان، اردکان، ایران.

* ایمیل نویسنده مسئول: sabbah.counselor@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی رابطه ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر یزد پرداخته است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر یزد بوده و نمونه آماری شامل ۳۸۰ دانش‌آموز که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از پرسشنامه حمایت عاطفی معلم ساکیز (۲۰۰۷)، پرسشنامه علاقه به درس‌کلر و سوبیا (۱۹۹۳) و پرسشنامه حمایت اجتماعی معلم فیلیپس و همکاران (۱۹۸۶) استفاده شد. طرح پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بوده و جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی و استنباطی به وسیله نرم‌افزار SPSS استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که بین ادراک حمایت معلم و علاقه به درس دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و همچنین بین ادراک حمایت عاطفی معلم و ادراک حمایت اجتماعی معلم و علاقه به درس دانش‌آموزان نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با توجه به همپوشی ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل در دانش‌آموزان می‌توان نتیجه گرفت، رشد یکی از آن‌ها، پیشرفت دیگری را نیز به دنبال خواهد داشت.

واژگان کلیدی: ادراک حمایت معلم، ادراک حمایت عاطفی، علاقه به تحصیل، دانش‌آموز، کرونا

مقدمه

با توجه به شیوع بیماری COVID-19 و تعطیلی مراکز آموزشی در سال ۲۰۲۰ میلادی و رواج یافتن آموزش‌های مجازی نیاز به ایجاد نگاهی نو و کاربردی به فرایند آموزش است. نگاهی که فراتر از آموزش‌های سنتی معلمان باشد و شرایط محیطی را به‌گونه‌ای رهبری کند تا امر آموزش را بدون نیاز به حضور فیزیکی افراد تداوم بخشد. در دوران بحران کرونا که مدارس تعطیل است و دانش‌آموزان به‌صورت مجازی و آنلاین به تحصیل مشغول هستند، گاهی به دلیل دشواری‌هایی که در یادگیری مجازی با آن روبه‌رو هستند باعث دلزدگی و افت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. همچنین دانش‌آموزانی که نمی‌توانند نظرات و یا سؤالات خود را در این روش تدریس و به‌صورت آنلاین مطرح نمایند کم‌کم دچار دلزدگی و بی‌علاقگی به درس می‌شوند. در این بین حمایت معلم می‌تواند در کاهش این امر مؤثر بوده و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به درس را حتی به‌صورت مجازی و آنلاین بهبود بخشد (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶).

تربیت دانش‌آموزانی با قدرت مطالعه بالا، جستجوگر و پژوهش‌گر در وهله نخست همانند هر رفتار دیگر مستلزم ایجاد علاقه و انگیزه در آنان است (رضایی و همکاران، ۱۳۸۷). علاقه‌مندی، نیروی ایجادکننده، نگهدارنده و هدایت‌کننده رفتار است که از این نیرو تحت عنوان انگیزه یاد می‌شود (ایسناندا^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). تعاریف متعددی از علاقه‌مندی ارائه شده، رور و همکاران (۲۰۲۰) علاقه‌مندی را به معنای هدف و علت انجام فعالیت تعریف می‌کنند، همچنین گل دوجی نژاد (۱۳۹۹) در پژوهش خود علاقه‌مندی را فرایندی که طی آن فعالیتی هدف محور برانگیخته و حفظ می‌شود، تعریف کرده است. انگیزه و علاقه‌مندی غالباً به‌صورت مترادف به‌کاربرده می‌شوند (توگو^۲ و همکاران، ۲۰۱۸) به صورتی که انگیزه را خواست یا نیاز ویژه‌ای که علاقه‌مندی را موجب می‌شود، تعریف کرده‌اند (ایسناندا^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). اگر دانش‌آموزان نسبت به درس بی‌علاقه باشند به توضیحات معلم توجه نخواهند کرد و تکالیف خود را با جدیت انجام نخواهند داد، اما اگر نسبت به درس علاقه‌مند باشند؛ به توضیحات معلم با دقت گوش خواهند داد، تکالیف درسی خود را با جدیت انجام خواهند داد، به دنبال کسب اطلاعات بیشتری در زمینه مطالب درسی خواهند رفت و پیشرفت زیادی نصیب آن‌ها خواهد شد (حیدری و همکاران، ۱۳۹۹؛ کلوانی، ۱۳۹۸). شناسایی مفهوم علاقه‌مندی و آگاهی از انگیزه‌های مختلف و تأثیر آن‌ها بر فرایند یادگیری دانش‌آموزان به معلم کمک می‌کند تا در طرح و اجرای برنامه‌های آموزشی خود روش‌های بهتری را به کار بندند (عسکری و همکاران، ۱۳۹۸). برانگیختن و علاقه‌مند ساختن صحیح دانش‌آموزان به مطالعه، درس و پژوهش، مستلزم توجه و سازماندهی آن از طریق برنامه درسی و حمایت بی‌دریغ معلم است (رضایی و همکاران، ۱۳۸۷).

حمایت ادراک شده شامل رفتارها، نگرش‌ها و اعمال فرد آموزش‌دهنده (معلم) مانند اهمیت دادن، احترام، نگرانی برای دانش‌آموزان و علاقه به آنان، قدردانی، رفتار عادلانه، تشویق، همدلی با دانش‌آموزان است (گویتو و همکاران، ۲۰۱۰). حمایت معلم به دو صورت نشان داده می‌شود: حمایت عاطفی و حمایت اجتماعی. حمایت عاطفی می‌تواند شخص را به داشتن احساس راحتی و آسایش، اطمینان، تعلق داشتن و مورد محبت قرار گرفتن هنگام فشار و تنش مجهز کند (یاری و همکاران، ۱۳۹۴) همچنین حمایت عاطفی در دانش‌آموزان، با ادراک دانش‌آموزان از اعتماد، صمیمیت، احترام، روابط همدلانه و توجه از سوی معلم همراه است (عالی پور و همکاران، ۱۳۹۵). حمایت عاطفی، همان چیزی است که اکثر افراد در زمان صحبت از حمایت اجتماعی به آن فکر می‌کنند مانند زمانی که معلم به دانش‌آموزش می‌گوید نگران اوست، در این حالت وی نشان می‌دهد که به لحاظ احساسی، از دانش‌آموز حمایت می‌کند. بدین ترتیب حمایت اجتماعی نیز با به دست آوردن اطلاعات ضروری از طریق تعامل‌های اجتماعی با دیگران تعریف می‌شود (حیرانی و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج نشان می‌دهد (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶) میان درک حمایت اجتماعی معلم با سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

درک حمایت عاطفی از سوی معلمان بزرگترین عامل پیش‌بینی‌کننده‌ی مهارت‌های اجتماعی و موفقیت تحصیلی و علاقه به درس دانش‌آموزان است و در حمایت اجتماعی، معلم به‌طور آشکارا نسبت به مسائل ویژه درسی و خط‌مشی‌های تدریسی، حمایت‌ها یا توصیه‌هایی می‌کند که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر روی دانش‌آموزان تأثیرگذار است (یاری و همکاران، ۱۳۹۴). مطالعات مختلف نشان داده‌اند که درک روابط حمایتی دانش‌آموزان از سوی معلمان، با پیشرفت تحصیلی بیشتر، سطوح بالاتر تعهد، مشکلات رفتاری کمتر و روابط مثبت با همسالان ارتباط دارد (حکمتیان و همکاران، ۱۳۹۷). نتایج پژوهش حیرانی و موسوی (۱۳۹۹) نشان داد ادراک از محیط کلاس با اشتیاق به تحصیل در بین دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معنی‌داری دارد.

¹ Isnanda² Togou³ Isnanda⁴ Gueto et al.

با توجه به مطالعات مروری صورت گرفته در سایر پژوهش‌های مرتبط می‌توان بیان داشت که تاکنون مطالعه‌ای به صورت مستقیم و مستقل به‌ویژه در داخل در تعیین رابطه بین ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان بویژه در این دوره خاص یعنی در دوران بیماری کرونا صورت نگرفته است. بر همین اساس پژوهش حاضر باهدف بررسی رابطه ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوران کرونا انجام شد؛ بنابراین هدف در قالب سه فرضیه پژوهش مورد آزمون قرار گرفت: (۱) بین ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوره کرونا رابطه وجود دارد. (۲) بین ادراک حمایت عاطفی معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوره کرونا رابطه وجود دارد. (۳) بین ادراک حمایت اجتماعی معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوره رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف در دسته تحقیقات کاربردی، از نوع بررسی به صورت میدانی و از لحاظ تحلیل داده‌ها از نوع توصیفی-همبستگی بوده که در آن به بررسی رابطه بین ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش‌آموزان در دوره کرونا در شهر یزد پرداخته شده است. جامعه آماری این پژوهش را دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی شهر یزد تشکیل داده‌اند که طبق بررسی صورت گرفته، حجم این جامعه آماری برابر با حدود ۴۵۰۲۰ دانش‌آموز بوده است. در این تحقیق به منظور تعیین حجم نمونه آماری از جدول مورگان استفاده شده است و تعداد ۳۸۰ دانش‌آموز به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد. اطلاعات به دو صورت میدانی و کتابخانه‌ای در دو قالب اطلاعات و یا داده‌های ثانوی و اولیه گردآوری شد: داده‌های اولیه این پژوهش توسط پرسشنامه‌های استاندارد به صورت میدانی در مدارس ابتدایی دخترانه شهر یزد گردآوری شد. همچنین محقق برای جمع‌آوری داده‌های ثانویه از دو روش زیر استفاده نمود: مطالعات کتابخانه‌ای (بررسی کتاب‌ها، مجلات علمی، مقاله‌ها و پایان‌نامه‌های ارائه شده در ارتباط با موضوع) و اینترنت (بررسی تعدادی از سایت‌های علمی و پایان‌نامه‌ها و مقالات به چاپ رسیده در ژورنال‌های معتبر مرتبط با موضوع تحقیق حاضر در زمینه‌ی مطالعات صورت گرفته). ابزارهای گردآوری در این تحقیق به شرح ذیل بوده است: پرسشنامه حمایت عاطفی معلم ساکیز (۲۰۰۷): این پرسشنامه در سال ۲۰۰۷ توسط ساکیز جهت سنجش ادراک دانش‌آموز از حمایت عاطفی معلم تدوین گردید و یک ابزار خود گزارشی لیکرتی پنج‌درجه‌ای می‌باشد که بر مبنای ابزارهای مختلف موجود ساخته شده است. مقیاس حمایت عاطفی معلم مشتمل بر ۹ سؤال می‌باشد و طیف پاسخگویی به سؤالات این پرسشنامه به صورت پنج‌درجه‌ای و از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم بوده و به صورت عددی از ۵ تا ۱ است. شواهد روایی و پایایی آن به وسیله ساکیز (۲۰۰۷) بررسی و تأیید شده است. در پژوهش‌های داخلی پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ گزارش شده و روایی آن نیز با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مطلوب و مناسب گزارش شده است همچنین در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۷۶ به دست آمد.

پرسشنامه حمایت اجتماعی معلم فیلیپس و همکاران (۱۹۸۶): این پرسشنامه در سال ۱۹۸۶ توسط فیلیپس و همکاران بر مبنای تعریف کوب از حمایت اجتماعی ساخته شده است. بنا به تعریف کوب، حمایت اجتماعی به میزان برخورداری از محبت، مساعدت و توجه اعضای خانواده، دوستان و دیگران اشاره دارد. سؤالات حمایت اجتماعی معلم در این پژوهش بر اساس حمایت اجتماعی دیگران بوده و مشتمل بر ۸ سؤال می‌باشد و طیف پاسخگویی به سؤالات این پرسشنامه به صورت پنج‌درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم بوده و به صورت عددی از ۵ تا ۱ است. در پژوهش ابراهیمی قوام (۱۳۷۱)، پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۰ و ۰/۸۱ گزارش شده و روایی آن نیز با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مطلوب و مناسب گزارش شده است. همچنین در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹۴ به دست آمد.

پرسشنامه علاقه به درس کلر و سوبیا (CIS) (۱۹۹۳): این پرسشنامه در سال ۱۹۹۳ توسط کلر و سوبیا تدوین گردید. این مقیاس در این پژوهش مشتمل بر ۷ سؤال می‌باشد و طیف پاسخگویی به سؤالات این پرسشنامه به صورت پنج‌درجه‌ای و از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم بوده و به صورت عددی از ۵ تا ۱ است. در پژوهش غزنوی (۱۳۸۶)، پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ گزارش شده و روایی آن نیز با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مطلوب و مناسب گزارش شده است. همچنین در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۴۴ به دست آمد.

یافته‌ها

شاخص‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از یافته‌های توصیفی پژوهش حاضر اکثریت نمونه تحقیق شامل گروه سنی ۱۰ سال با درصد فراوانی ۳۰/۸ و اقلیت نمونه تحقیق شامل گروه سنی ۸ سال و کمتر با درصد فراوانی ۱۱/۸ می‌باشد. در جدول ۱ نتایج حاصل از بررسی شاخص مرکزی (میانگین) و شاخص پراکندگی (انحراف معیار) به همراه مینیمم و ماکسیمم متغیرهای پژوهش نمایش داده شده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار	مینیمم	ماکسیمم
حمایت عاطفی معلم	۳/۶۶۹	۰/۵۶۳	۱/۶۷	۵/۰۰
حمایت اجتماعی معلم	۳/۵۵۲	۰/۶۳۵	۱/۰۰	۵/۰۰
علاقه به درس	۳/۶۲۵	۰/۶۲۷	۱/۵۷	۵/۰۰

نتایج تحلیل آمار استنباطی

در جدول ۲ نتایج حاصل از بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف نشان داده شده است.

جدول ۲: سطح معناداری آزمون نرمال بودن متغیرهای تحقیق

متغیر	مقدار آزمون	سطح معناداری
حمایت عاطفی معلم	۱/۲۶۰	۰/۰۸۴
حمایت اجتماعی معلم	۱/۰۸۸	۰/۱۸۷
علاقه به درس	۱/۰۴۷	۰/۱۹۷

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده سطح معناداری تمامی متغیرها در آزمون کلموگروف-اسمیرنوف از ۰/۰۵ بزرگ‌تر است پس با اطمینان می‌توان گفت که توزیع داده‌ها نرمال می‌باشند.

رابطه ادراک حمایت معلم با علاقه به تحصیل

نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۳ نشان‌دهنده‌ی سنجش فرضیه اصلی پژوهش با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره است که یکی از مفروضات آزمون رگرسیون این است که خطاها از هم مستقل باشند، بدین منظور از آزمون دوربین-واتسون استفاده شده است.

جدول ۳: خلاصه تحلیل آماری مربوط به فرضیه اصلی

فرضیه	(ضریب همبستگی (R چندگانه	(ضریب تعیین R ²	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار تخمین	دوربین-واتسون
تأثیر ادراک حمایت معلم و علاقه به درس دانش آموزان	۰/۶۹۲	۰/۴۷۹	۰/۴۷۶	۰/۴۵۴	۱/۸۸۸

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۳ برای آزمون دوربین-واتسون که برابر $D=1/888$ و با توجه به اینکه در بازه استاندارد $1/5 > D < 2/5$ قرار دارد، پس فرضیه استقلال خطاها رد نشده و خطاها با یکدیگر همبستگی ندارند، پس امکان استفاده از رگرسیون وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی برابر با ۰/۶۹۲ می‌باشد. این ضریب شدت تأثیر ادراک حمایت معلم (عاطفی و اجتماعی) بر علاقه به درس دانش آموزان را نشان می‌دهد مقدار آن همواره بین صفر و یک در نوسان می‌باشد. هرچقدر این ضریب به یک نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده همبستگی قوی‌تر می‌باشد. همچنین ضریب تعیین به‌دست‌آمده که مقدار تغییرپذیری را نشان می‌دهد $R^2=0/479$ که نشان‌دهنده این است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته، تحت تأثیر متغیر (مؤلفه‌های) مستقل بوده و مابقی تغییرات متغیر وابسته مربوط به سایر عوامل می‌باشد.

نتیجه فرضیه اصلی: نتایج به دست آمده مؤید وجود رابطه معنی دار میان متغیرهای ادراک حمایت معلم با علاقه به تحصیل بوده است و فرضیه اصلی مورد تأیید می‌گیرد.

جدول ۴: سطح معنی داری آزمون

Sig	F	MS	Df	SS	
۰/۰۰۰	۱۷۳/۱۸۱	۳۵/۷۷۳	۲	۷۱/۵۴۷	رگرسیون
		۰/۲۰۷	۳۷۷	۷۷/۸۷۵	خطا
			۳۷۹	۱۴۹/۴۲۲	کل

نتایج جدول ۴ معنادار بودن رگرسیون و رابطه خطی بین متغیرها را نشان می‌دهد؛ لذا سطح معنی داری به دست آمده $P=0/000$ با توجه به این که کوچکتر از $0/05$ خطای معنی داری می‌باشد، معنی داری رابطه بین متغیرها را در سطح اطمینان $0/99$ تأیید می‌نماید و این سطح نیز با میزان f به دست آمده یعنی $173/181$ تعریف می‌گردد.

جدول ۵: نتایج اصلی رگرسیون چندگانه برای فرضیه اصلی

سطح معناداری	T	ضرایب معیار نشده		عدد ثابت
		B	خطای معیار	
۰/۰۰۰	۵/۵۷۹	۰/۲۲۴	۰/۱۵۸	۰/۸۸۳
۰/۰۰۰	۴/۴۴۵	۰/۵۲۱	۰/۰۵۶	۰/۲۴۹
۰/۰۰۰	۱۰/۳۳۷	۰/۵۲۱	۰/۰۵۰	۰/۵۲۵

مطابق نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه جدول ۵ با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده در سطح اطمینان 95% می‌توان نتیجه گرفت که ضریب بتا اهمیت نسبی متغیرها را بیان می‌کند و بزرگ بودن بتا اهمیت و نقش آن را در پیشگویی متغیر وابسته مشخص می‌کند، ادراک حمایت معلم (حمایت عاطفی و اجتماعی) تأثیر معناداری بر علاقه به درس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی دارد زیرا سطح معناداری آزمون آن‌ها از $0/05$ کوچکتر می‌باشد.

با توجه به جدول ۵ و همچنین تأیید تأثیر معنادار ادراک حمایت معلم (حمایت عاطفی و اجتماعی) تأثیر معنی داری بر علاقه به درس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی، می‌توان گفت که حمایت عاطفی معلم توانایی پیش‌بینی $22/4$ درصد تغییرات ایجاد شده در علاقه به درس دانش آموزان و حمایت اجتماعی معلم توانایی پیش‌بینی $52/1$ درصد تغییرات ایجاد شده در علاقه به درس دانش آموزان را دارد.

فرضیه فرعی اول: رابطه بین ادراک حمایت عاطفی معلم و علاقه به تحصیل

نتایج به دست آمده در جدول ۶ نشان‌دهنده بررسی این فرضیه با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون می‌باشد.

جدول ۶: نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون برای فرضیه فرعی اول

متغیر	علاقه به درس دانش آموزان
همبستگی	۰/۵۷۵
حمایت عاطفی معلم	۰/۰۰۰
حجم نمونه	۳۸۰

نتایج جدول ۶ نشان‌دهنده این که همبستگی بین حمایت عاطفی معلم و علاقه به درس دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی برابر با $0/575$ می‌باشد و با توجه به سطح معناداری برآورد شده که برابر $0/000$ می‌باشد و کوچکتر از مقدار معنی داری یعنی $0/05$ است لذا در سطح اطمینان $0/95$ درصد می‌توان ادعا کرد که بین حمایت اجتماعی معلم و علاقه به درس دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: رابطه بین ادراک حمایت اجتماعی معلم و علاقه به تحصیل

نتایج به دست آمده در جدول ۷ نشان دهنده بررسی این فرضیه با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون می باشد.

جدول ۷: نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون برای فرضیه فرعی دوم

متغیر	علاقه به درس دانش آموزان
همبستگی	۰/۶۷۲
حمایت اجتماعی معلم	۰/۰۰۰
حجم نمونه	۳۸۰

نتایج جدول ۷ نشان می دهد که همبستگی بین حمایت اجتماعی معلم و علاقه به درس دانش آموزان مقطع ابتدایی برابر با ۰/۶۷۲ می باشد و با توجه به سطح معناداری برآورد شده که برابر ۰/۰۰۰ می باشد و کوچکتر از مقدار معنی داری یعنی ۰/۰۵ است لذا در سطح اطمینان ۰/۹۵ درصد می توان ادعا کرد که بین حمایت اجتماعی معلم و علاقه به درس دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۸: خلاصه آزمون فرضیات

ردیف	فرضیه	نتیجه آزمون
اصلی	بین ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوره کرونا رابطه معناداری وجود دارد.	تأیید شده است
فرعی ۱	بین ادراک حمایت عاطفی معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوره کرونا رابطه معناداری وجود دارد.	تأیید شده است
فرعی ۲	بین ادراک حمایت اجتماعی معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی در دوره کرونا رابطه معناداری وجود دارد.	تأیید شده است

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان در دوره کرونا بود. یافته های پژوهش نشان داد فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر اینکه بین ادراک حمایت معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان در دوره کرونا رابطه معنی داری وجود دارد، مورد تأیید قرار گرفته است. در همین راستا نتایج پژوهش حکمتیان و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد بین کیفیت تدریس و حمایت عاطفی معلم با دلزدگی تحصیلی دانش آموزان رابطه منفی و معنی داری وجود دارد که با نتایج پژوهش حاضر داری همسویی می باشد. همچنین آن ها بیان داشتند روابط معلم و دانش آموز به طور گسترده ای بر انگیزه های دانش آموز و پیشرفت او مؤثر است. درک حمایت معلم از سوی دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی بالاتر مرتبط است بنابراین رفتار معلم به عنوان یک عامل محیطی مهم برای پیش بینی هیجانات در نظر گرفته می شود و اهمیت درک حمایت معلم به خصوص برای دانش آموزانی که در معرض خطر شکست تحصیلی هستند را برجسته تر می نماید. مطالعات مختلف نشان داده اند که درک روابط حمایتی دانش آموزان از سوی معلمان، با پیشرفت تحصیلی بیشتر، سطوح بالاتر تعهد، مشکلات رفتاری کمتر و روابط مثبت با همسالان ارتباط دارد (حکمتیان و همکاران، ۱۳۹۷). یافته های تحقیقات (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶) نشان می دهد که میان درک حمایت اجتماعی معلم با سرزندگی تحصیلی دانش آموزان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد همچنین بین انتظارات زود هنگام معلمان با ادراک بعدی دانش آموزان از صلاحیت های خود (خودکارآمدی)، به ویژه هنگامی که انتظارات مثبت باشند، رابطه وجود دارد. پذیرا بودن معلم بر باورهای خودکارآمدی دانش آموزان تأثیرگذار است. پذیرش و بی توجهی معلم می تواند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی کند. خلاصه اینکه در نظام تعلیم و تربیت کشورهای مختلف، معلم پیشگام اجرای برنامه های آموزشی به شمار می رود و به طور دائم با دانش آموزان در ارتباط است و رفتارهای او نقشی شگرف در پدیدآوری عواطف دانش آموزان دارد. از این رو طبق یافته های پژوهش حاضر می توان بیان داشت که حمایت معلم و ادراک آن از سوی دانش آموزان عامل مهم و تأثیرگذاری بر علاقه به درس و انگیزه دانش آموزان است و منجر به بهبود وضعیت یادگیری و پیشرفت دانش آموزان در دوران بحران کرونا می شود.

همچنین، فرضیه فرعی اول این پژوهش مبنی بر اینکه بین ادراک حمایت عاطفی معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان در دوره کرونا رابطه معنی داری وجود دارد مورد تأیید قرار گرفته است. طبق نتایج پژوهش‌های صورت گرفته همسو با این پژوهش، روابط معلم و دانش آموز به طور گسترده‌ای بر انگیزه‌های دانش آموز و پیشرفت او مؤثر است. درک حمایت معلم از سوی دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی بالاتر مرتبط است و رفتار معلم به عنوان یک عامل محیطی مهم برای پیش‌بینی هیجانات در نظر گرفته می‌شود. درک حمایت معلم به خصوص برای دانش آموزانی که در معرض خطر شکست تحصیلی هستند، برجسته‌تر می‌نماید. در نتیجه ممکن است برای دانش آموزان با خودکارآمدی تحصیلی پایین مهم‌تر باشد. مطالعات مختلف نشان داده‌اند که درک روابط حمایتی دانش آموزان از سوی معلمان، با پیشرفت تحصیلی بیشتر، سطوح بالاتر تعهد، مشکلات رفتاری کمتر و روابط مثبت با همسالان ارتباط دارد (حکمتیان و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین دانش آموزانی که احساس می‌کنند معلمانشان در مدرسه آن‌ها را حمایت می‌کنند، دارای عزت‌نفس بالاتری بوده، علاقه‌مندند که معلمان خود را راضی کنند. یافته‌ها، نشان می‌دهد که بهبود معنی داری در پیشرفت دانش آموزان، اعتماد و نگرش مثبت به معلم در گروه‌های آزمایش دیده شد. انتظارات زود هنگام معلمان با ادراک بعدی دانش آموزان از صلاحیت‌های خود (خودکارآمدی)، به‌ویژه هنگامی که انتظارات مثبت باشند، رابطه دارد. پذیرا بودن معلم بر باورهای خودکارآمدی دانش آموزان تأثیرگذار است. پذیرش و بی‌توجهی معلم می‌تواند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را پیش‌بینی کند. خلاصه اینکه در نظام تعلیم و تربیت کشورهای مختلف، معلم پیشگام اجرای برنامه‌های آموزشی به شمار می‌رود و به طور دائم با دانش آموزان در ارتباط است و رفتارهای او نقشی شگرف در پدیدآوری عواطف دانش آموزان دارد. (اکبری و همکاران، ۱۳۹۶). از این رو می‌توان گفت که حمایت معلم و ادراک آن از سوی دانش آموزان عامل مهم و تأثیرگذاری بر علاقه به درس و انگیزه دانش آموزان دارد و منجر به بهبود وضعیت یادگیری و پیشرفت دانش آموزان در دوران بحران کرونا می‌شود.

فرضیه دوم پژوهش نیز، مبنی بر اینکه بین ادراک حمایت اجتماعی معلم و علاقه به تحصیل دانش آموزان در دوره کرونا رابطه معنی داری وجود دارد مورد تأیید قرار گرفته شد. نتایج نشان داد که ادراک حمایت اجتماعی معلم بر علاقه به درس و انگیزه دانش آموزان به تحصیل تأثیر دارد و منجر به بهبود وضعیت یادگیری و پیشرفت دانش آموزان در دوران بحران کرونا می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهند، هنگامی که معلم از نظر اجتماعی دانش آموزان را حمایت کند، در دانش آموزان احساس راحتی و لذت ایجاد می‌شود، در واقع این معلم بیان گرمی دارد، احترام و علاقه خود را به دانش آموزان نشان می‌دهد، آن‌ها را به همکاری و مشارکت با یکدیگر تشویق می‌کند، از نیازهای عاطفی و تحصیلی دانش آموزان آگاه و به آن‌ها پاسخگو است و این کار را از طریق انتخاب فعالیت‌های متناسب با سن آن‌ها، تشویق دانش آموزان به ابراز وجود و بیان علاقه‌مندی‌ها و دیدگاه‌هایشان انجام می‌دهد، به عبارت دیگر این معلم برای دانش آموزان محیط‌های حمایتی فراهم می‌کند. در چنین محیط‌هایی، دانش آموزان حمایت معلم را درک می‌کنند، بیشتر در امور تحصیلی درگیر می‌شوند و رفتارهای پرانرژی، مانند تلاش، پشتکار و مشارکت (درگیری رفتاری) و احساسات مثبت مانند علاقه، شور و شوق (درگیری عاطفی) دارند. احساسات منفی مانند اضطراب و خستگی نیز در آن‌ها کمتر دیده می‌شود. در مقابل، دانش آموزانی که با معلم خود رابطه نزدیکی ندارند و حمایت او را درک نمی‌کنند، درگیر شدن در فعالیت‌های تحصیلی برایشان مشکل‌تر است و به راحتی خسته، نگران و ناامید می‌شوند و کیفیت مشارکت، طول مدت درگیری و میزان پیشرفت آن‌ها در فعالیت‌های مدرسه کاهش می‌یابد (رضانی و همکاران، ۱۳۹۷). بر این اساس می‌توان گفت که ادراک حمایت اجتماعی معلم یکی از عوامل مهم و مؤثر در علاقه‌مندی دانش آموزان به درس و پیشرفت تحصیلی است.

منابع

- حکمتیان، ملیحه؛ نوشادی، ناصر و نیکدل، فریبرز. (۱۳۹۷). دلزدگی تحصیلی از درس مطالعات اجتماعی براساس ساختار کلاس، کیفیت تدریس و حمایت عاطفی معلم. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۴(۴۹): ۲۹-۵۱.
- ذبیحی‌فر، شیماء؛ محمدزاده، مرتضی و افسر، ارسلان. (۱۳۹۹). رابطه احساس شادی و شادکامی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهر کرج. *فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی*، ۲(۴): ۹-۱۶.
- رضایی، اکبر؛ اله قدم پور، عزت و پاشاشریفی، حسن. (۱۳۸۷). الگویی برای ایجاد علاقه و انگیزه به مطالعه و پژوهش و بررسی اثربخشی آن در دانش آموزان دوره راهنما. *نوآوری‌های آموزشی*، ۷(۲): ۱۵۱-۱۸۶.
- رضانی، ملیحه؛ خامسان، احمد؛ و راستگو مقدم، میترا. (۱۳۹۷). رابطه بین حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی معلم و درگیری تحصیلی: نقش واسطه‌ای خودتنظیمی تحصیلی. *فصلنامه علمی پژوهشی نوآوری‌های آموزشی*، ۱۷(۶۹): ۱۰۷-۱۲۴.

- عالی‌پور، سیروس؛ شهینی‌بیلاق، منیژه و سحافی، حکیم. (۱۳۹۵). رابطه علی ادراک حمایت عاطفی معلم با عملکرد زبان انگلیسی با میانجی‌گری احساس تعلق، لذت، ناامیدی، خودکارآمدی و تلاش تحصیلی. *راهنماهای توسعه در آموزش پزشکی*، ۳(۱): ۵-۴۹.
- عسکری، محمدرضا؛ مکنوندی، بهنام و نیسی، عبدالکاظم. (۱۳۹۸). پیش‌بینی عملکرد تحصیلی براساس درگیری تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی، اهداف پیشرفت و ادراک از جو مدرسه در دانش آموزان تیزهوش. *روانشناسی افراد/استثنایی*، ۹(۳۶): ۱۴۹-۱۲۷.
- کلوانی، محمد. (۱۳۹۸). تأثیر ارزشیابی توصیفی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره ابتدایی از نظر معلمان شهرستان خوی در درس ریاضی. *پنجمین کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در علوم اجتماعی و علوم تربیتی و روانشناسی*، تهران.
- گل دوجی نژاد، آقچه. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر مدرسه شاد و با نشاط بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستان دوره اول ارغوان. *پنجمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی و آموزش و پرورش با محوریت توسعه پایدار*، تهران.
- یاری، وحیده؛ علوی نوش‌آبادی، اشرف السادات و میری، پرنیان سادات. (۱۳۹۴). بررسی رابطه خوش‌بینی تحصیلی معلمان با ادراک حمایت اجتماعی، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. *اولین همایش روانشناسی، علوم تربیتی و آسیب‌شناسی جامعه*، کرمان.
- Cueto, S., Guerrero, G., Sugimaru, C., & Zevallos, A. M. (2010). Sense of belonging and transition to high schools in Peru. *International Journal of Educational Development*, 30(3), 277-287.
- Isnanda, P. A. E., & Usman, O. (2019). The Effect of Motivation, Learning Achievement, Socio-Economic Status of Parents and the Complete Environment of the Friends on Interest in Continuing Education to Higher Education. *Learning Achievement, Socio-Economic Status of Parents and the Complete Environment of the Friends on Interest in Continuing Education to Higher Education (July 4, 2019)*.
- Reber, R., Canning, E. A., & Harackiewicz, J. M. (2018). Personalized education to increase interest. *Current directions in psychological science*, 27(6), 449-454.
- Sakiz, G., Pape, S. J., & Hoy, A. W. (2012). Does perceived teacher affective support matter for middle school students in mathematics classrooms? *Journal of School Psychology*, 50(2), 235-255.
- Togou, M. A., Lorenzo, C., Lorenzo, E., Cornetta, G., & Muntean, G. M. (2018). Raising students' interest in STEM education via remote digital fabrication: an Irish primary school case study. In *International Conference on Education and New Learning Technologies (EduLearn)*, Mallorca, Spain.